

ประโยค ๑-๒

ปัญหา บาลีไวยากรณ์

สอบครั้งที่ ๒๑ วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๘

๑. คัพพ์เซฺนโร ชื่อว่าอาชยาต ฯ ในอาชยาตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง ฯ (๒๕๕๔/๒)
๒. ในอาชยาตนั้น ท่านแบ่งกาลที่เป็นประธาน และแบ่งกาลให้ละเอียดไว้อย่างไรบ้าง ฯ (๒๕๕๕)
๓. กิริยาคัพพ์เซฺนโร จัดเป็นมาจาก ฯ มีเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ (๒๕๕๕/๒)
๔. กิริยาคัพพ์ทิดอ ชื่อกัมมมาจาก ฯ มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร ฯ และในกัมมมาจากนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง ฯ (๒๕๕๔)
๕. คัพพ์เซฺนโร ชื่อว่าสาธนะ ฯ แบ่งเป็นเท่าไร อะไรบ้าง ฯ (๒๕๕๔/๒)
๖. คัพพ์เซฺนโร ชื่อว่าภณสาธนะ ฯ และภณสาธนะนี้ ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร ฯ (๒๕๕๕)
๗. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูปและสาธนะมาด้วย
- ก. ปารํ คจฺจติ สีเลนาติ ปารคฺคฺ ฯ
- ข. อวสฺนติ เอตฺถาติ อาวาโส ฯ (๒๕๕๕/๒)
๘. ปัจจัยสำหรับประกอบกับกิริยาภิรต์ จัดเป็นกี่พวก ฯ แต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง ฯ บอกกาลอะไร ฯ (๒๕๕๔)

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ประโยค ๑-๒
เฉลย บาลีไวยากรณ์
สอบครั้งที่ ๒๑ วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๘

๑. **ตอบ** คัพท์กล่าวกริยาคือความทำ เป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่าอาขยาต ฯ
ในอาขยาตนั้น ท่านประกอบด้วย วิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ วาจก ปัจจัย เพื่อเป็น
เครื่องหมายเพื่อความให้ชัดเจน ฯ
๒. **ตอบ** ในอาขยาตนั้น แบ่งกาลที่เป็นประธานได้ ๓ กาล คือ
กาลที่เกิดขึ้นจำเพาะข้างหน้า เรียกว่า ปัจจุบันกาล ๑
กาลที่ล่วงแล้ว เรียกว่า อดีตกาล ๑
กาลที่ยังไม่มาถึง เรียกว่า อนาคตกาล ๑ ฯ
กาลทั้ง ๓ นั้น แบ่งให้ละเอียดได้ดังนี้
ปัจจุบันกาล จัดเป็น ๓ คือ ปัจจุบันแท้ ๑ ปัจจุบันใกล้เคียงอดีต ๑ ปัจจุบันใกล้เคียงอนาคต ๑
อดีตกาล จัดเป็น ๓ คือ ล่วงแล้วไม่มีกำหนด ๑ ล่วงแล้ววานนี้ ๑ ล่วงแล้ววันนี้ ๑
อนาคตกาล จัดเป็น ๒ คือ อนาคตของปัจจุบัน ๑ อนาคตของอดีต ๑ ฯ
๓. **ตอบ** กริยาศัพท์ที่ประกอบด้วย วิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ ดังนี้ จัดเป็นวาจก ฯ
(วาจกนั้น) มี ๕ อย่าง คือ กัตตุวาจก ๑ กัมมวาจก ๑ ภาววาจก ๑ เหตุกัตตุวาจก ๑ เหตุกัมมวาจก
๑ ฯ
๔. **ตอบ** กริยาศัพท์ใดกล่าวกรรม สิ่งทีบุคคลพึงทำ คือแสดงว่าเป็นกริยาของกรรมนั่นเอง กริยาศัพท์นั้น ชื่อ
กัมมวาจก ฯ มีอุทาหรณ์ว่า **สุเทน โอทโน ปจียเต** ข้าวสุก อันพ่อครัวหุงอยู่ ฯ
ในกัมมวาจกนี้ ลง **ย** ปัจจัย กับทั้ง **อิ** อาคม หน้า **ย** ฯ
๕. **ตอบ** คัพท์ที่ท่านให้สำเร็จมาแต่รูปวิเคราะห์ ชื่อว่าสาธนะ ฯ
(สาธนะนั้น) มี ๗ คือ กัตตุสาธนะ, กัมมสาธนะ, ภาวสาธนะ, กรณสาธนะ, ลัมปทานสาธนะ,
อปาทานสาธนะ, อธิกรณสาธนะ ฯ
๖. **ตอบ** ผู้ทำ ฯ ด้วยสิ่งใด คัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้นเป็นต้นว่า **พณฺณ** วัตถุเป็นเครื่องผูก **ปหรณฺ** วัตถุเป็น
เครื่องประหาร **วิขุณฺณ** วัตถุเป็นเครื่องไซ ชื่อว่ากรณสาธนะ ฯ
กรณสาธนะนี้ ท่านบัญญัติให้แปลอย่างนี้ คือ
ที่เป็นกัตตุรูป แปลว่า “เป็นเครื่อง” ก็ได้ “เป็นเหตุ” ก็ได้
ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า “เป็นเครื่องอันเขา” ก็ได้ “เป็นเหตุอันเขา” ก็ได้ ฯ
๗. **ตอบ** ได้เขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูปและสาธนะ มาดังนี้
ก. **ปารํ คจฺจติ สีเลนาติ ปารคู**
(ผู้ใด) ย่อมถึงซึ่งฝั่ง โดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ,

เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัลลีสละ ฯ

- ข. **อาวสนติ เอตถาติ อาวาโส**
(ภิกษุทั้งหลาย) ย่อมอาศัยอยู่ (ในประเทศ) นั้น เหตุนั้น (ประเทศนั้น) ชื่อว่า เป็นที่อาศัยอยู่
(แห่งภิกษุทั้งหลาย), เป็นกัตตุรูป อธิกรณสาธนะ ฯ

๘. **ตอบ** ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับกิริยาภิกตฺถ์ จัดเป็น ๓ พวก แต่ละพวกมีปัจจัยดังนี้

- กิตปัจจัย อย่างนี้ **อนฺต ตวนฺตุ ตาวี**
กิจจปัจจัย อย่างนี้ **อนีเย ตพฺพ**
กิตกิจจปัจจัย อย่างนี้ **มาน ต ตุน ตฺวา ตฺวาน** ฯ
ในปัจจัย ๓ พวกนั้น

อนฺต มาน	บอกปัจจุบันกาล
ตวนฺตุ ตาวี ต ตุน ตฺวา ตฺวาน	บอกอดีตกาล
อนีเย ตพฺพ	บอกความจำเป็น ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ข้อแนะนำการตอบปัญหา

ในการเฉลยปัญหาไวยากรณ์นี้ ผู้เฉลยเลือกใช้รูปแบบ “การตอบแบบทวนคำถาม” กล่าวคือ การนำข้อความในคำถามมาเรียบเรียงเป็นประโยคคำตอบที่สมบูรณ์ เพื่อให้ให้นักเรียนคุ้นเคยกับการเขียนตอบที่ชัดเจน สุกภาพ และลดความผิดพลาดในการสื่อความหมาย ซึ่งเป็นรูปแบบที่นิยมใช้ในการสอบวัดผลธรรม-บาลี สนามหลวง โดยมีหลักการง่าย ๆ คือ “ถามอย่างไร ตอบอย่างนั้น” และเมื่อถาม “จง...” ให้ตอบ “ได้...”

ทั้งนี้ ไม่ควรใช้รูปแบบการตอบแบบเจาะจง (ตอบสั้น) เพราะจะทำให้คำตอบดูห้วน ไม่สุภาพ และสื่อความหมายไม่ชัดเจนว่ากำลังตอบในประเด็นใด ซึ่งอาจสร้างความลำบากให้แก่กรรมการในการพิจารณาคะแนนได้